

PSIHOLOGIA DEZVOLTĂRII

RELAȚIA DINTRE COMUNICAREA PĂRINTE-COPIL ȘI STIMA DE SINE LA PREADOLESCENȚI

THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENT-CHILD COMMUNICATION AND SELF – ESTEEM IN PREADOLESCENTS

BRATU Rodica

drdă. UPS „Ion Creangă”, psiholog-consilier, școala gimnazială
„Alexandru Ioan Cuza”, Bacau

CZU: 159.922.7:37.018.1

DOI: 10.5281/zenodo.3941568

Rezumat

Comunicarea și relațiile cu părinții lasă amprente în formarea stimei de sine la copii. Cercetările atestă o interdependență dintre comunicarea părinte-copil și formarea stimei de sine. Studiul a fost realizat pe 205 preadolescenți. Analiza statistică a rezultatelor a evidențiat că peste 80 % dintre preadolescenți au relații bune cu părinții și comunicare la nivel înalt. Totodată preadolescenții mai frecvent după ajutor apelează la mamă. Din numărul de subiecți examinați cca. 85% au nivel înalt și mediu al stimei de sine și numai 15% au nivel scăzut al stimei de sine. Rezultatele cercetării au relevat următoarele: cu cât nivelul de comunicare dintre părinte și copil este mai scăzut, cu atât nivelul stimei de sine este mai scăzut la preadolescent.

Cuvinte - cheie: climat educativ familial, comunicare părinte-copil, stimă de sine, preadolescent.

Abstract

Communication and relationships with parents leave their mark on the formation of self-esteem in children. Research shows an interdependence between parent-child communication and self-esteem. The study was conducted on 205 preadolescents. Statistical analysis of the results showed that over 80% of preadolescents have good relationships with parents and high-level communication. At the same time, preadolescents turn to their mother more often for help. From the number of subjects examined, approx. 85% have high and medium self-esteem and only 15% have low self-esteem. The results of the research revealed the following: the lower the level of communication between parent and child, the lower the level of self-esteem in preadolescents.

Keywords: educational family climate, communication parent-child, self-esteem, preadolescent.

Introducere. Comunicarea, în context familial, poate fi definită ca abilitatea membrilor familiei de a împărtăși reciproc sentimente, opinii, nevoi și preferințe. În procesul comunicării dintre părinți și copii se transmit diferite tradiții, obiceiuri, reguli comportamentale. [4]. Rose Vincent a definit familia drept un „grup înzestrat cu caracteristici proprii, cu anumite obiceiuri, care respectă anumite tradiții, chiar înconștient, care aplică anumite reguli de educare, într-un cuvânt, care creează o atmosferă” [15, p. 177].

Cercetările contemporane în domeniu susțin că comunicarea eficientă între părinți și copii sporește predispoziția de socializare, copilul dobândește noi informații mediul înconjurător. Comunicarea eficientă în familie face copilul mai încrezător și cu spirit de inițiativă, va deveni competent și va dezvolta atât un eu puternic, cât și abilitatea de a-și folosi inteligența și deprinderile în rezolvarea problemelor [8, p. 45.]. Comunicarea este asociată cu formarea adecvată a stimei de sine a copiilor, care se formează în procesul educației în familie. Ce importanță are comunicarea părinte – copil asupra formării stimei de sine la preadolescenți constituie **problema studiului** nostru.

Scopul cercetării: constă în examinarea teoretică și aplicativă a relației dintre nivelul de comunicare părinte-copil și stima de sine la preadolescenți.

Preadolescenta este considerată vârsta dintre copilărie și maturitate, o treaptă intermediară între copilărie și viața adultă. Această vârstă se consideră ”de criză” fiind influențată nu numai de transformările anatomo-fiziologice, dar și relațiile lui cu ceilalți. Comunicarea eficientă a puberu-

lui cu părinții, relațiile din familie au un rol important în formarea **stimei de sine**. Constantin T. (2004) consideră că stima de sine reprezintă componenta evaluativă a sinelui și se referă la trăirea afectivă, emoțiile pe care le încearcă persoana atunci când se referă la propria persoană [21]. Morris Rosenberg (1965), consideră că stima de sine este un concept simplu, unitar, “sentimentul că o persoană e suficient de bună”. El a descris stima de sine globală drept atitudinea generală negativă sau pozitivă față de sine [18, p. 445-446].

Adriana Băban descrie stima de sine ca fiind „modul în care ne evaluăm pe noi înșine, cât de buni ne considerăm comparativ cu propriile expectanțe sau cu alții. Stima de sine este dimensiunea evaluativă și afectivă a imaginii de sine” [2, p. 80].

Germain Duclos și Danielle Laporte consideră că „stima de sine presupune mai ales conștientizarea forțelor și a slăbiciunilor, acceptarea sinelui cu tot ceea ce are un om bun sau rău în intimitatea sa. Stima de sine este încrederea în forțele proprii, în cei pe care îi iubești și în viață”. A avea o bună stimă de sine presupune asumarea responsabilităților, stabilirea ținutelor în viață și identificarea modalităților de a le atinge [6, p.10].

Un individ nu poate judeca stima de sine a altcuiva pe baza realității, ci mai degrabă pe baza opiniei lui, care poate fi și subiectivă.

Andre C. și Lelord F. [1] explică că stima de sine se bazează pe trei „ingrediente”: iubirea de sine, concepția despre sine și încrederea în sine:

Iubirea de sine este sentimentul pozitiv pe care îl simți față de tine și care permite satisfacerea nevoii de iubire și

mai ales de a fi iubit. Dacă nu te iubești pe sine însuși, nu poți iubi nici pe altcineva și nici nu te simți într-adevăr iubit de cei dragi.

Concepția despre sine se referă la părerea pe care o avem despre propria persoană în raport cu defectele și calitățile noastre. Originea concepției provine din mediul familial și se datorează așteptărilor, proiectelor și proiecțiilor părinților despre copii.

Încrederea în sine este o consecință a iubirii de sine și a concepției despre sine. Încrederea în sine ne permite să acționăm fără teama de eșec și fără teama de judecata altora. Ne ajută să ne mobilizăm resursele, să depășim dificultățile și ne oferă energia să o luăm de la capăt.

Preadolescența reprezintă perioada crucială în ceea ce privește dezvoltarea și cristalizarea stimei de sine. D. A. Lupu consideră că formarea stimei de sine la preadolescenți este determinată de două judecăți de valoare: distanța percepută de persoană între imaginea ideală de sine și performanțele obținute în diverse activități (când această distanță este prea mare nivelul stimei de sine scade dezvoltându-se sentimentul de inferioritate) și estimările primite din partea grupurilor de apartenență (preadolescenții care se percep iubiți și apreciați „neconștient” de cei din grupurile de apartenență au o stimă de sine înaltă) [9].

În jurul vârstei de 11 ani începe vârsta ingrătă, caracterizată prin refuzul de a mai fi tratați ca niște copii și prin criticile aduse părinților despre obiceiurile și valorile familiale. Pe măsură ce tinerii devin independenți impactul aprobării părinților se diminuează, în timp ce aprobarea prie-

tenilor continuă să le influențeze stima de sine. Dovezile disponibile indică că stima de sine începe să scadă la vârsta de 11 ani și atinge cel mai scăzut punct în intervalul dintre 12 și 13 ani. Această scădere derivă din faptul că la această vârstă copiii trec la noi medii academice și sociale înainte ca ei să fie pregătiți psihologic să facă față acestor schimbări [7].

La preadolescenți stima de sine este determinată și de imaginea corporală. Anume în această perioadă nivelul stimei de sine scade, sursă fiind devalorizarea aparenței fizice. În această perioadă de vârstă puberii devin critici față de aspectul fizic. Ei încep să se autoevalueze, comparându-se nu numai sub aspect fizic, dar și în ceea ce privește ingeniozitatea, abilitățile intelectuale, sociale cu cei din propriul grup, cu propriile idealuri, cu eroii săi [10].

Conceptul Eului la preadolescenți se formează după cum este estimat de adult, dar autoaprecierea și stima de sine este influențată de colegi și de succesul obținut în activitățile de bază. La formarea imaginii de sine și conștiinței de sine influențează mai mult părerea colegilor, decât a părinților [12, pp. 41-42]. Prin urmare, preadolescenții devin vulnerabili la sentimentele de inadecvare socială.

Copilul își dezvoltă percepția despre sine, stima de sine sau imaginea de sine, prin integrarea atât a conținutului, cât și a procesului de comunicare cu părinții părinți. În funcție de propria lor stimă de sine părinții, pot deprecia sau amplifica concepția despre sine a copilului cu mesaje confuze sau chiar devalorizatoare. Rosenberg (1965), în urma studiilor făcute asupra stimei de sine la copii a ajuns la

concluzia că indiferența extremă a părinților este asociată cu stima de sine scăzută la copii [19].

Matteson (1974), a realizat un studiu pentru a determina relațiile dintre comunicarea familială, satisfacția maritală și stima de sine a adolescenților. Rezultatele au indicat că grupul adolescenților cu stimă de sine scăzută au perceput comunicarea cu ambii părinți ca fiind mai disfuncțională decât adolescenții din grupul cu stimă de sine crescută. De asemenea, părinții copiilor cu stimă de sine scăzută au perceput mai multe probleme în comunicarea cu ceilalți, decât părinții copiilor din grupul cu stimă de sine ridicată. [19].

Potrivit **teoriei atașamentului, stima de sine scăzută e corelată cu un model al sinelui negativ în relații** și sentimentul că persoana nu e valorizată de către ceilalți. Un individ cu un stil de atașament anxios/preocupat are o imagine negativă despre sine și o imagine pozitivă despre ceilalți. [3].

În opinia mai multor autori (Sordes-Ader F., Levequi G., Oubrayrie N. și Saffont-Mottay C.(1998), **stima de sine** include următoarele componente [21, p 5]:

1. *Sinele emoțional* – este reprezentarea individului cu privire la gradul de control pe care îl are asupra emoțiilor sale și asupra impulsivității. Este imaginea pe care o are persoana cu privire la gradul său de stăpânire de sine care este considerată a permite o mai bună organizare în activități, o mai bună planificare.

2. *Sinele social* – este vorba de reprezentarea interacțiunii cu ceilalți și de sentimental de recunoaștere socială.

3. *Sinele profesional* – se raportează la reprezentările, comportamentele și per-

formața la locul de muncă sau în context școlar. Percepția asupra propriilor competențe este incorporată în imaginea pe care și-o construiește persoana despre propria persoană.

4. *Sinele fizic* – include imaginea corporală, percepția părerilor celor din jur cu privire la aspectul fizic și aptitudinile fizice și atletice.

5. *Sinele anticipativ* – modul în care persoana privește spre viitor, atitudinea față de ceea ce îl așteaptă în viitor

Stima de sine adecvată este extrem de importantă pentru o bună adaptare în societate [19]. Modul în care funcționează stima de sine se reflectă în caracteristicile indivizilor cu diferite niveluri ale stimei de sine. În măsura în care distanța dintre sinele ideal și sinele real este mică, stima de sine este crescută. Dimpotrivă, cu cât este mai mare distanța dintre sinele ideal și sinele real, cu atât este mai scăzută stima de sine, chiar dacă persoana este percepută pozitiv de ceilalți. Stima de sine constă în esență dintr-o tendință direcțională care oscilează între un nivel ridicat și un nivel scăzut. Potrivit lui Morris Rosenberg (1965):

Stima de sine este ridicată atunci când persoana devine conștientă de slăbiciunile și punctele sale forte, își înțelege limitele și încearcă să le depășească. Aceste persoane se mulțumesc cu ceea ce sunt, dar în același timp se străduiesc să realizeze tot mai mult pe parcursul vieții. Prin urmare, un anumit nivel de curiozitate și ambiție poate fi aplicat pentru o stimă de sine sănătoasă.

Stima de sine este scăzută atunci când persoana nu-și recunoaște punctele forte, se concentrează mai mult asupra

punctelor slabe, provocând antipatie față de sine [21].

Totodată unii autori (Albert Ellis, 1994), consideră că stima de sine este “cea mai gravă boală” a umanității, pentru că este dependentă de succes sau eșec. Autorul susține că oamenii ar fi mult mai sănătoși din punct de vedere psihic dacă nu ar încerca să se auto-convingă că sunt valoroși. Fiindcă nivelul stimei de sine depinde de rezultatele sau consecințele unei acțiuni, orice eveniment perceput în termeni negativi de individ îl va face vulnerabil la depresie și anxietate. [7, p. 8]

În cadrul cercetării experimentale am realizat un studiu al comunicării în familie și stimei de sine la preadolescenți.

Ipoteza cercetării:

Presupunem că există diferență semnificativ statistic a stimei de sine la preadolescenții cu diferit nivel de comunicare cu părinții în familie.

Metodologia cercetării:

Instrumentele cercetării:

Inventarul demografic. Prin intermediul acestuia am colectat informații despre, vârstă, situația locativă a copiilor, statutul și starea civilă a părinților și o serie de itemi pentru a evalua percepția copiilor asupra calității și cantității interacțiunilor cu părinții [16].

Scala Comunicării parentale. Acest instrument a fost utilizat pentru a evalua percepția copiilor despre comunicarea cu părinții. Scala a fost adaptată de Cohen, Richardson, LaBree (1994), preluată de pe pagina web PsycTESTS - American Psychological Association și tradusă în limba română de autoarea lucrării, fiind parcurși toți pașii necesari: traducere, retroversiune, corectare și pilotare. Un scor

mic a indicat o comunicare bună și deschisă părinte-copil. Alfa Cronbach = 0.81, bună validitate de construct [18].

Scala de măsurare a stimei de sine a lui Rosenberg (Rosenberg Self-Esteem Scale/RSES) reprezintă unul din instrumentele cel mai frecvent utilizate pentru măsurarea stimei de sine globale [13, p. 50-51]. Scala variază între 0-30, 30 indicând nivelul cel mai înalt. Scorurile cuprinse între 15 și 25 sunt în limita normală; scorurile sub 15 sugerează o stimă de sine scăzută. Scorurile scăzute arată un sentiment global negativ al valorii personale, iar scorurile înalte indică persoanele încrezătoare în forțele proprii și cu un grad înalt de satisfacție față de reușitele personale, în general.

Potrivit lui Robu, scala are bune proprietăți psihometrice pe populația românească (alfa Cronbach = 0.79, bună validitate de construct) [11].

Rezultatele cercetării și interpretarea lor

Eșantionul de cercetare a fost constituit din 205 elevi de gimnaziu, din clasele V-VIII de la școala “Alexandru Ioan Cuza” din orașul Bacău. Participanții chestionați au vârste cuprinse între 11-15 ani. Distribuția în funcție de gen este relativ egală, 108 băieți și 97 fete. În funcție de situația locativă a participanților, 80% (164) locuiesc cu ambii părinți, 16,1% (33) locuiesc cu mama, 2,1% (6) locuiesc cu tata și doar 1% (2) locuiesc cu alte rude (vezi fig. 1).

Astfel, constatăm că în eșantionul de cercetare majoritatea din subiecți – 80% se bucură de îngrijirea perențială și comunicare cu ambii părinți. Distribuția participanților în funcție de starea civilă a

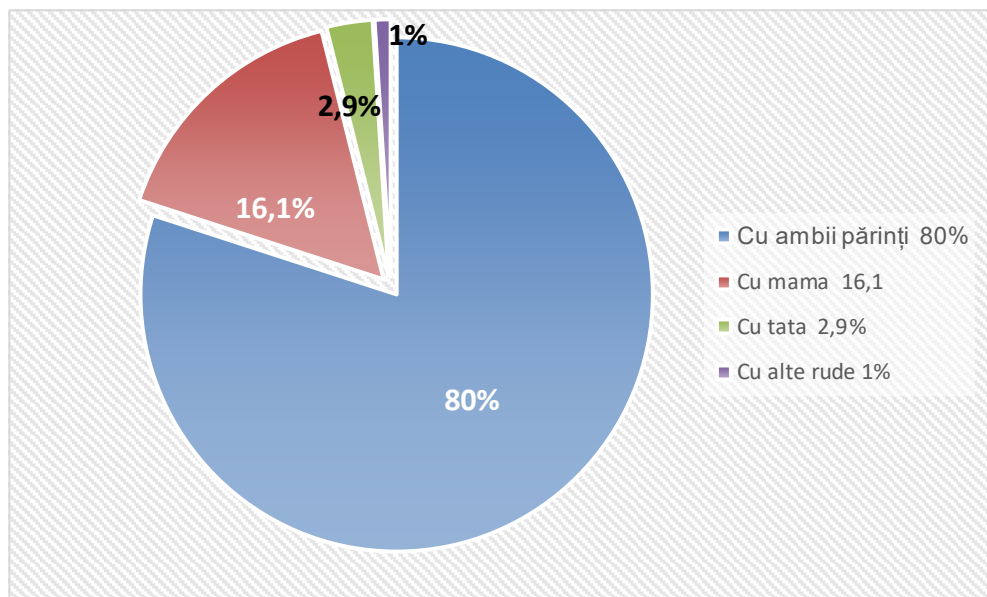

Fig. 1. Repartizare eșantionului de cercetare în funcție de situația locativă.

părinților este următoarea: 171 provin din familii cu părinți căsătoriți, 26 din familii cu părinți divorțați iar 8 sunt din familii în care părinții sunt separați și decedați.

Pentru a evalua percepția copiilor despre comunicarea cu părinții am aplicat *Scala Comunicării parentale*. Interpretarea

statistică a rezultatelor a evidențiat că din cei 205 preadolescenți, 18% (care au obținut între 11-16 puncte) au înregistrat un nivel de comunicare scăzut cu părinții și 82% (168 preadolescenți (care au obținut între 4-10), au o comunicare bună și deschisă cu părinții.

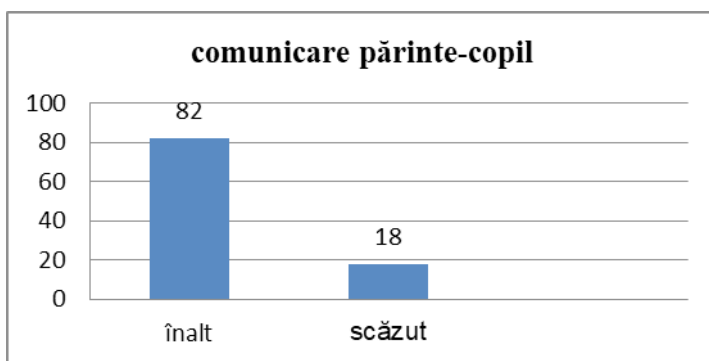

Fig. 2. Rezultatele privind nivelul comunicării părinte-copil la preadolescenți.

Scorurile mari la variabila nivel de comunicare părinte-copil înseamnă un nivel de comunicare scăzut. Totuși un număr mare de adolescenți apreciază o comunicare la nivel înalt cu părinții.

În continuare am concretizat cu cine dintre părinți preadolescenții comunică mai frecvent. La întrebarea „Cu cine comunică mai frecvent?” s-a constatat că

62,9% din preadolescenți apelează mai frecvent la mamă, atunci când au o problemă, decât la tată. Mama este cea care comunică mai mult timp cu puberul și este mai disponibilă pentru el în rezolvarea problemelor; 13,7 din preadolescenți comunică cu tata, iar 14,1% comunică cu ambii părinți. (vezi tab. 1).

Tabelul 1.

Cu cine comunică mai frecvent preadolescenții

	Nr.elevi	Procent
ambii părinți	29	14,1%
mama	129	62,9%
tata	28	13,7%
bunici	4	2,0%
sora sau frate	10	4,9%
alte rude	1	0,5%
alte persoane	4	2,0%
Total	205	100,0%

În ceea ce privește **Calitatea relațiilor cu mama**, 68,3% dintre preadolescenți indică că relația cu mama este foarte bună, 27,8% - uneori bună, altelei mai

puțin bună, iar pentru 2,9% dintre preadolescenți relațiile nu sunt prea bune (vezi tab. 2).

Tabelul 2.

Calitatea relațiilor preadolescenților cu mama

	Nr.elevi	Procent
nu prea bună	6	2,9%
uneori bună, altelei mai puțin bună	57	27,8%
foarte bună	140	68,3%

nu știu	2	1,0%
Total	205	100,0%

În cazul **Calitatea relațiilor preadolescenților cu tata** se constată că este foarte bună pentru 65,9% dintre preadolescenți, uneori bună, alteleori mai puțin

bună pentru 27,3% dintre preadolescenți și nu prea bună pentru 3,9% dintre preadolescenți.

Tabelul 3.

Calitatea relațiilor preadolescenților cu tata

	Nr elevi	Procent
nu prea bună	8	3,9%
uneori bună, alteleori mai puțin bună	56	27,3%
foarte bună	135	65,9%
nu știu	6	2,9%
Total	205	100,0%

Prin compararea rezultatelor am putea concluziona că peste 65%, au relații foarte bune cu părinții.

Pentru a verifica nivelul stimei de sine pentru preadolescenții din eșantionul

de cercetare, am aplicat *Scala Rosenberg a stimei de sine*. Interpretarea statistică a rezultatelor, reflectate în figura 2, a relevat că 66,34% dintre preadolescenți au un nivel mediu al stimei de sine (vezi fig. 2).

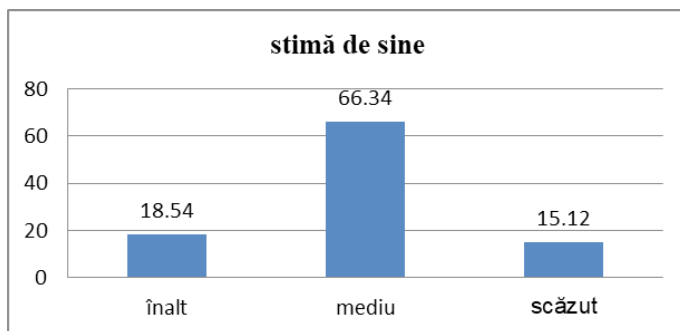

Fig. 2. Distribuția datelor privind stimă de sine la preadolescenți (Rosen., %)

Din eșantionul de 205 preadolescenți, spus experimentului 18,54 % (38 elevi) au un nivel ridicat al stimei de sine. Totodată remarcăm că 15,12% (31 elevi) au un nivel scăzut al stimei de sine. În rândul acestor preadolescenți sunt cei 18%, care consideră că au o comunicare redusă cu părinții lor. Când părinții sunt iubitori, copiii se simt iubiți, admirați și dezvoltă sentimente

pozitive despre sine. În cazul nostru peste 82% din preadolescenți cu nivel înalt al comunicării cu părinții, cca. 85% au nivel înalt și mediu al stimei de sine.

Pentru a demonstra relația dintre comunicarea în familie și nivelul stimei de sine la preadolescenți, am utilizat coeficientul de corelație Pearson. Rezultatele sunt prezentate în tab. 4.

Tabelul 4.
 Corelațiile dintre nivelul de comunicare părinte-copil și stima de sine după coeficientul de corelație Bravais-Pearson

		Stima de sine	Comunicare
Stima de sine	Pearson	1	
Comunicare	Pearson	-,531**	1

** Corelația este semnificativă la nivelul $p < .01$ (unilateral).

Conform rezultatelor obținute, există o corelație negativă semnificativă între nivelul de comunicare părinte-copil măsurat prin frecvența comunicării și stima de sine a preadolescenților, $r = -.53$, $p < .01$, $r^2 = .28$, aceasta din urmă fiind mărimea efectului. Deoarece scorurile mari la variabila nivel de comunicare părinte-copil înseamnă un nivel de comunicare scăzut, rezultă: cu cât nivelul de comunicare dintre părinți și copii este mai scăzut, cu atât nivelul stimei de sine este mai scăzut și invers, cu cât nivelul de comunicare este mai înalt, cu atât nivelul stimei de sine este mai înalt. Astfel, se poate afirma că ipoteza precum că există diferență semnificativ statistic a stimei de sine la preadolescenții cu diferit nivel de comunicare cu părinții în familie s-a confirmat.

Concluzii: Rezultatele cercetării au relevat că stima de sine scăzută este asociată cu o comunicare slabă dintre părinte - copil. Totodată stima de sine la preadolescenți este ușor influențată de opinia grupului de referință din care el face parte. Preadolescenții cu stimă de sine scăzută au perceput comunicarea cu ambii părinți ca fiind mai disfuncțională, decât preadolescenții cu stimă de sine cu nivel mediu și nivel înalt. Comunicarea eficientă în cadrul familiei are la bază încrederea, ascultarea și înțelegerea între părinte – copil, relații care contribuie la formarea adecvată a stimei de sine. Calitatea comunicării dintre părinte - copil corelează cu nivelul stimei de sine, deoarece efortul părinților de a comunica eficient semnaleză grija și atitudinea adecvată față de copil, îl susține

și apreciază corect, astfel copilul dezvoltă o stimă de sine adecvată.

Recomandări. Luând în considerare rezultatele obținute la examinarea nivelului de comunicare părinte-copil și nivelul stimei de sine la preadolescenți, este necesar implementarea programului de consiliere psihopedagogică pentru părinți și programului de dezvoltare a stimei de sine pen-

tru preadolescenți. Programul de asistență psihopedagogică pentru părinți va contribui la o înțelegere mai bună a efectelor pe care le are comunicarea eficientă părinte - copilul în formarea stimei de sine și ce rol are stima de sine adecvată în obținerea succesului și adaptarea social a preadolescentului.

Bibliografie

1. ANDRE, C., LELORD, F. Cum să te iubești pe tine pentru a te înțelege mai bine cu ceilalți. București: Editura Trei, 2011

2. BĂBAN, A. Consiliere educațională, ghid metodologic pentru orele de dirigiență și consiliere, Cluj-Napoca: Editura ASCR, 2011

3. BOWLBY, J. O bază de siguranță. Aplicații clinice ale teoriei atașamentului. București. Editura Trei. 2011.

4. BERGÉ, A. Defectele părinților – în ajutorul părinților, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1967

5. BONCHIȘ, E. Familia și rolul ei în educarea copilului. Polirom, 2011

6. DUCLOS, G., DANIELLE, L. Încrederea în sine a adolescentului: copilul la vârsta ingrată, București: Editura House of Guides, 2009

7. ELLIS A., BERNARD E., Terația rațional emotivă și comportamentală în tulburările copilului și adolescentului. Teorie, Practică și cercetare Cluj Napoca, 2006. ISBN 978-973-1816-11-1.

8. GOLU, F. Manual de psihologia dezvoltării. O abordare psihodinamică. Iași, Polirom, 2015

9. LUPU, D. A. Activitățile de con-

siliere, reușita și stima de sine în viața preadolescenților, Cluj-Napoca: Editura ASCR, 2013

10. RACU, Ig. Dezvoltarea stimei de sine la adolescenți. Revista Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență Socială, nr. 37, 2014

11. ROBU, V. Evaluarea stimei de sine în rândul adolescenților. Proprietăți psihometrice pentru scala Rosenberg. În: Psihologie, revistă științifico-practică nr. 2, 2013, p.3-13. Chișinău, ISSN 1857-2502, a APPM, www.psihologie.key.md

12. SAVCA, L. Psihologia personalității în dezvoltare. Tipografia Sirius, 2003. ISBN 9975-921-35-3

13. SAVCA L., VÎRLAN M., Psihoteste. Vol. 2, Ghid pentru psihologi. Chișinău, „Univers Pedagogic”, 2008. ISBN 978-9975-48-062-8

14. TOMȘA, R. Implicațiile psihologice ale migrației economice a părinților asupra preadolescenților. Focșani: Editura Terra, Colecția Biblioteca Didactica XXI, 2011

15. VINCENT, R. Cunoașterea copilului. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1972

16. FAROCKHZAD, P. (2015). Chil-

drearing Styles and Family Communication Pattern among University Students. *International Journal of Psychological and Behavioral Sciences* Vol: 9, No:5.

17. YUSOF, M. A. The relationship between family communication, self-concept, and academic achievement of adolescents in some schools of Petaling Jaya, Malaysia. Dissertation. Western Michigan University Kalamazoo, 1984.

18. PAYNE, P. R. (2013). Baumrind's Authoritative Parenting Style: A Model for Creating Autonomous Writers. All Theses and Dissertation, Brigham Young

University-Provo

19. SHAKIB, S., MOUTTAPA, M., JOHNSON, C. A., RITT-OLSON, A., TRINIDAD, D. R., GALLAHER, P. E., UNGER, J. B. Parental Communication Scale. *PsycTEST*, 2003, doi: <http://dx.doi.org/10.1037/t09678-000>

20. TAFARODI, W. R., MILNE, B. A. Decomposing Global Self Esteem. *Journal of Personality* 70:4, Blackwell Publishing, 2002, p. 443-484 <https://www.cdt-babes.ro/articole/imaginea-de-sine-stima-de-sine-si-increderea-in-sine.php>

Primit la redacție 06.04.2020